

ISSN 2786-5622 (Print)
ISSN 2786-5630 (Online)

Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет

Заснований
у 1998 р.

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа:
Рішення Національної ради України з питань
телебачення і радіомовлення № 2607
від 29.08.2024 року.

Мови розповсюдження:
українська, англійська, польська, німецька,
італійська, литовська, французька,
болгарська, румунська.

Адреса редакції:
Україна, 69095,
м. Запоріжжя,
вул. Жуковського, 66, корп. 4, ауд. 323

Телефон
для довідок:
+38 066 53 57 687

Педагогічні науки: теорія та практика

№ 3 (51), 2024

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

DOI Педагогічні науки: теорія та практика

<https://doi.org/10.26661/2786-5622>

DOI № 3/2024

<https://doi.org/10.26661/2786-5622-2024-3>

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet вченою радою ЗНУ (протокол засідання № 2 від 03.10.2024 р.)

На підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020 р. (додаток 4) журнал включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 014 – Середня освіта (за предметними спеціальностями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями).

До 25 березня 2021 р. журнал виходив під назвою «Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки». У зв'язку зі зміною назви журналу було внесено відповідні зміни до Переліку наукових фахових видань України на підставі Наказу Міністерства освіти та науки України № 735 від 29.06.2021 р. (додаток 3). Журнал індексується в міжнародних наукометричних базах даних Index Copernicus (Польща), Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers (Норвегія) та ERIH PLUS (Норвегія). Національною бібліотекою України імені В.І. Вернадського прийнято на репозитарне зберігання номери наукового видання «Педагогічні науки: теорія та практика», які представлені на порталі в інформаційному ресурсі «Наукова періодика України».

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

Головний редактор

– Локарева Г. В., доктор педагогічних наук, професор

Відповідальний редактор

– Турбар Т. В., кандидат педагогічних наук, доцент

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Андреев А. М.

– доктор педагогічних наук, доцент

Басик Г.

– доктор соціології, старший викладач (Швеція)

Богданов І. Т.

– доктор педагогічних наук, професор

Гура О. І.

– доктор педагогічних наук, професор

Гуренко О. І.

– доктор педагогічних наук, професор

Довга Т. Я.

– доктор педагогічних наук, професор

Іваницький О. І.

– доктор педагогічних наук, професор

Клопов Р. В.

– доктор педагогічних наук, професор

Кукос К.

– доктор психологічних і педагогічних наук, професор (Румунія)

Литвинова С. Г.

– доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник

Лопес А.

– доктор філософії у педагогічних науках, професор (Португалія)

Марушкевич А. А.

– доктор педагогічних наук, професор

Мірошніченко О. А.

– кандидат педагогічних наук, доцент

Новіцька І. В.

– кандидат педагогічних наук, доцент

Павленко О. О.

– доктор педагогічних наук, професор

Павлюк Є. О.

– доктор педагогічних наук, доцент

Пахомова Т. О.

– доктор педагогічних наук, професор

Пономаренко О. В.

– доктор педагогічних наук, професор

Сущенко А. В.

– доктор педагогічних наук, професор

Сущенко Л. О.

– доктор педагогічних наук, професор

ISSN 2786-5622 (Print)

ISSN 2786-5630 (Online)

© Запорізький національний університет, 2024

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Sushchenko L. O., Sapyska O. I. <i>SEARCH-ORIENTED ENVIRONMENT AS THE BASIS FOR THE FORMATION OF RESEARCH COMPETENCE OF STUDENTS</i>	7
--	---

РОЗДІЛ II. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)

Басюк Л. М., Кузьмич О. В., Рудь Ю. Є. <i>ДИДАКТИЗАЦІЯ ВІЗУАЛЬНИХ КАРТИНОК НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ</i>	14
Литвиненко Р. О., Перетятко В. В., Новосад Н. В. <i>ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	20
Степаненко О. К. <i>ГЕНЕЗИС ВІТЧИЗНЯНОЇ МЕТОДИКИ ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ</i>	26
Шляхтіна О. С., Міняйлова А. В. <i>ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАТИВНОГО МЕТОДУ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ</i>	40

РОЗДІЛ III. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Baraniuk V. V. <i>ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF ACTING SKILLS OF STUDENTS OF PROFESSIONAL HIGHER EDUCATION BY USING TRAINING</i>	46
Ванюга Л. С., Калаур С. М. <i>ТРЕНІНГ ЯК ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ</i>	52
Головатюк І. Г. <i>ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	60
Кобильська О. Б., Ляшенко В. П., Набок Т. А., Григорова Т. А., Кирилаха Н. Г. <i>РОЛЬ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ І МАТЕМАТИКИ</i>	66
Lokarjeva H. V., Samsonova O. O., Chorna H. V., Balatska N. Y. <i>THE ESSENCE OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF A MODERN TEACHER: SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL APPROACHES</i>	75
Makhnusha S. M. <i>THE IMPORTANCE OF A FOREIGN LANGUAGE FOR THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF PUBLIC CATERING</i>	86
Пономаренко О. В. <i>ЕФЕКТИВНІ ПРАКТИКИ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАТОРІВ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ПРІОРИТЕТ У ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	94
Халло О. Є. <i>ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ</i>	103
Хроленко О. А., Русавська О. О., Мілошунас В. В. <i>ФОРМУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ</i>	108

ТРЕНІНГ ЯК ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ

Ванюга Л. С.

*кандидат мистецтвознавства, професор,
завідувачка кафедри театрального мистецтва
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
вул. Максима Кривоноса, 2, Тернопіль, Україна
orcid.org/0000-0003-0851-0067
Ludmyla_vanyuha@ukr.net*

Калаур С. М.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
вул. Максима Кривоноса, 2, Тернопіль, Україна
orcid.org/0000-0001-8099-9392
svitlanakalaur@gmail.com*

Топорівська Я. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва,
декан факультету мистецтв
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
вул. Максима Кривоноса, 2, Тернопіль, Україна
orcid.org/0000-0003-1808-6271
toporivochka@gmail.com*

Ключові слова: *акторська майстерність, професійна підготовка, майбутні актори, професійна діяльність, тренінг, тренінгові технології, готовність до професійної діяльності, інноваційні технології.*

У статті обґрунтовано актуальність проблеми якісної підготовки майбутніх акторів засобами тренінгу. Тренінг визначено як ефективну інноваційну технологію у професійній підготовці студентів спеціальності 026 «Сценічне мистецтво». Мета наукової роботи полягає у розкритті теоретико-методичних аспектів використання тренінгу як ефективної технології у професійній підготовці майбутніх акторів. З'ясовано, що термін «професійна підготовка» розглядається науковцями як система педагогічних і організаційних заходів, які забезпечують формування в особистості сукупності знань, умінь, навичок, професійної готовності та спрямованості до діяльності. Акторську майстерність визначено як один із найважливіших компонентів професійної компетентності майбутніх акторів. Окреслено переваги використання в освітньому процесі інноваційних, мистецько-педагогічних технологій. Висвітлено сутність поняття «тренінг», яке розглядається як своєрідне поєднання інтерактивних методів, націлених на вдосконалення й розвиток умінь і навичок міжособистісного спілкування, комунікативної компетентності. Визначено мету тренінгових технологій, акторського тренінгу.

Наголошено на необхідності використання в освітньому процесі вправ на розвиток уваги, уяви, імпровізації, фантазії. Розглянуто методичні особливості використання тренінгу в професійній підготовці майбутніх акторів. Охарактеризовано психофізичний тренінг і запропоновано методичні рекомендації щодо його проведення. Розкрито переваги фізичного тренінгу для професійної підготовки майбутніх акторів. Запропоновано визначення поняття «ігровий тренінг». Визначено педагогічні умови формування професійних навичок у майбутніх акторів засобами тренінгових технологій. Наведено трактування терміна «готовність до професійної діяльності». Охарактеризовано компоненти готовності майбутніх акторів до професійної діяльності: мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-ігровий, особистісно-професійний. Результати досліджень свідчать, що тренінг є важливою технологією для підготовки високопрофесійних акторів.

TRAINING AS AN EFFECTIVE TECHNOLOGY IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE ACTORS: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS

Vaniuha L. S.

*Candidate of Arts, Professor,
Head of the Department of Theatre Arts
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University
Maksyma Kryvonosa str., 2, Ternopil, Ukraine
orcid.org/0000-0003-0851-0067
Ludmyla_vanyuha@ukr.net*

Kalaur S. M.

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor at the Department of Social Work
and Management of Socio-Cultural Activities
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University
Maksyma Kryvonosa str., 2, Ternopil, Ukraine
orcid.org/0000-0001-8099-9392
svitlanakalaur@gmail.com*

Toporivska Ya. V.

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Musicology and Methods of Musical Art,
Dean of the Faculty of Arts
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University
Maksyma Kryvonosa str., 2, Ternopil, Ukraine
orcid.org/0000-0003-1808-6271
toporivochka@gmail.com*

Key words: *acting skills, professional training, future actors, professional activity, training technologies, readiness*

The article substantiates the relevance of the problem of quality training of future actors by means of training. The training is defined as an effective innovative technology in the professional training of students majoring in «Scenic Art». The purpose of the scientific work is to reveal

*for professional activity,
innovative technologies.*

the theoretical and methodological aspects of using training as an effective technology in the professional training of future actors. It was found that the term «professional training» is considered by scientists as a system of pedagogical and organizational measures that ensure the formation of a set of knowledge, abilities, skills, professional readiness and orientation to activity in an individual. Acting skill is defined as one of the most important components of the professional competence of future actors. The advantages of using innovative, artistic and pedagogical technologies in the educational process are outlined. The essence of the concept of «training» is highlighted, which is considered as a kind of combination of interactive methods aimed at improving and developing the skills and abilities of interpersonal communication, communicative competence. The purpose of training technologies, actor training is determined. Emphasis is placed on the need to use exercises for attention, imagination, improvisation, and fantasy in the educational process. Methodological features of the use of training in the professional training of future actors are considered. Psychophysical training is characterized and methodical recommendations for its implementation are offered. The benefits of physical training for the professional training of future actors are revealed. A definition of the concept of “game training” is proposed. Pedagogical conditions for the formation of professional skills in future actors by means of training technologies have been determined. The interpretation of the term «readiness for professional activity» is given. The components of readiness of future actors for professional activity are characterized: motivational, cognitive, activity-game, personal-professional. Research results show that training is an important technology for training highly professional actors.

Постановка проблеми. Першочерговим завданням модернізації сучасної системи вищої освіти є якісна підготовка майбутніх фахівців, формування в них сукупності професійних компетентностей. Особливо варто відзначити зростання вимог до професійної майстерності майбутніх акторів, які мають на високому рівні володіти акторською майстерністю, ораторськими здібностями, впевненістю в собі, спостережливістю, психологічними навичками, завзятістю, умінням працювати в команді. Пріоритетним завданням закладу вищої освіти вважаємо підготовку висококваліфікованих фахівців у галузі культури й мистецтва, які володітимуть ґрунтовними знаннями з теорії та практики акторського мистецтва та вмітимуть виконувати режисерські сценічні завдання, втілювати художні сценічні образи.

З огляду на це постає потреба в переосмисленні підходів до підготовки майбутніх фахівців, її удосконаленні педагогічними закладами вищої освіти. Зокрема, у державних освітніх документах (Законах України: «Про освіту», «Про вищу освіту», Державній національній програмі «Освіта» – «Україна ХХІ століття») зазначено, що «метою розбудови та функціонування системи забезпечення якості освіти в Україні є насамперед гарантування якості освіти, спрямування її на здобуття здобувачами високого рівня наукових, мистецьких, творчих, загальних, професійних компе-

тентностей, необхідних для діяльності в певній галузі знань чи за певною спеціальністю» [13]. Відповідно до цього освітній процес потребує суттєвих трансформацій, зумовлених суспільно-політичними умовами. Вагомого значення набуває проблема впровадження інноваційних форм, технологій, методів організації освітньо-виховного процесу.

Важливою інноваційною технологією у професійній підготовці майбутніх акторів вважаємо тренінг, завдяки якому майбутні актори розвиватимуть психофізичні й естетичні здібності, уміння володіти власним тілом, фантазію, мовлення, уважність, пам'ять, навички співпраці та взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості професійної підготовки майбутніх акторів стали об'єктом досліджень П. Авраменка, Л. Берелет, В. Берелета, Л. Данчука, І. Зайцевої, І. Кабанової, Г. Локаревої, О. Маньковської, С. Набатова, Н. Соколовської, О. Сороки, Н. Стадніченко, І. Шинкарук та інших. Зокрема, П. Авраменко, Л. Берелет, В. Берелет, Л. Данчук, І. Шинкарук висвітлюють практичні аспекти використання мистецько-педагогічних технологій під час професійної підготовки майбутніх акторів [1]. В. Баранюк, О. Сорока звертають увагу на особливості професійної підготовки майбутніх акторів засобами психофізичного тренінгу [14]. У нау-

кових працях С. Набатова розглядаються сучасні й історичні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців театрального мистецтва в системі університетської освіти в США [12]. Сферою зацікавлення Г. Локаревої, Н. Стадніченко є проблеми формування професійного спілкування майбутніх акторів [10]. Досвід підготовки майбутніх акторів в умовах дистанційного навчання описаний у наукових роботах І. Кабанової [5].

Серед науковців, які досліджували тренінг як ефективну технологію у професійній підготовці, варто відзначити Л. Бондареву, О. Керик, Л. Лук'янову, Л. Смеречак, В. Штефюк та інших. Встановлено, що наукові пошуки здебільшого спрямовуються на вивчення: навчального тренінгу як засобу професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій (Л. Бондарева); використання тренінгових технологій у професійній підготовці фахівців соціальної сфери (О. Керик); тренінгових технологій в освіті дорослих (Л. Лук'янова); навчального тренінгу як ефективної системи професійної адаптації у вищій школі (Л. Бондарева); навчального тренінгу в системі професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів в умовах педагогічного університету (Л. Смеречак). Однак потенціал тренінгу в професійній підготовці майбутніх акторів висвітлений лише в роботах деяких науковців (О. Сороки, В. Штефюк), а тому потребує ґрунтовного розгляду.

Мета статті полягає у розкритті теоретико-методичних аспектів використання тренінгу як ефективної технології у професійній підготовці майбутніх акторів.

Виклад основного матеріалу. Під поняттям «професійна підготовка» Т. Танько розглядає систему педагогічних і організаційних заходів, які забезпечують формування в особистості сукупності знань, умінь, навичок, професійної готовності та спрямованості до діяльності [15, с. 16].

Підтримуємо О. Маньковську в тому, що одним із найважливіших компонентів професійної компетентності майбутніх акторів є акторська майстерність, яка виступає запорукою професійної самореалізації та формується в процесі професійної підготовки в умовах закладу вищої освіти.

Поділяємо думку дослідниці стосовно того, що саме в процесі професійної підготовки майбутніх акторів важливо не лише зважати на особливості формування акторської майстерності, але й також враховувати структуру й етапи цього феномену, що допоможе викладачу дібрати інноваційні форми, технології, методи та прийоми для ефективної підготовки конкурентоспроможних фахівців театрального мистецтва [11, с. 166]. Серед переваг використання в освітньому процесі інноваційних, мистецько-педагогічних технологій дослідники (П. Авраменко,

В. Берелет, Л. Берелет, Л. Данчук, І. Шинкарук) відзначають:

- забезпечення високого рівня освітньо-виховного та мистецького процесу;
- перетворення навчання на активну, аналітичну, комунікативну діяльність;
- розвиток творчого потенціалу, аналітичних, організаційних, проєктних, комунікативних навичок у здобувачів вищої освіти;
- формування ряду компетентностей у майбутніх акторів;
- розвиток вміння створювати власні театральні роботи;
- формування вміння приймати правильні рішення в нестандартних ситуаціях [1].

Однією з таких важливих технологій формування професійної майстерності в майбутніх акторів, на нашу думку, є тренінг, який розглядаємо як сучасну, інноваційну технологію, яка сприятиме підвищенню якості професійного навчання студентів спеціальності 026 «Сценічне мистецтво». У розумінні С. Калаур, О. Сороки тренінг є своєрідним поєднанням інтерактивних методів, націлених на вдосконалення та розвиток умінь, навичок міжособистісного спілкування, комунікативної компетентності, особистісно-професійних якостей. Науковиці розглядають комплекс соціально-психологічних тренінгових вправ як «інструмент», що сприяє підвищенню рівня готовності майбутніх акторів до професійної діяльності [6, с. 64].

«Тренінгові технології, – зазначають В. Горяньський, В. Штефюк, – є найбільш ефективними формами навчання, оскільки максимально спрямовані на розвиток творчої, активної особистості» [16, с. 77]. Саме під час тренінгу майбутні актори навчатимуться не лише створювати ідеї, а й виражати їх різними засобами комунікації, через рух, емоції, голос, формуватимуть практичні вміння та навички презентувати ролі, що сприятиме розвитку дивергентного мислення, уяви, креативності [9, с. 69].

Варто наголосити, що кожен тренінг має мати конкретну установку, мету, яка конкретизуватиметься в завданнях. Загальною метою тренінгових технологій, як зазначає Н. Биченко, є: реалізація творчого потенціалу; досягнення оптимального рівня життєдіяльності; сприяння особистісному розвитку. Мета ж акторського тренінгу, на думку дослідниці, полягає в удосконаленні пластичності нервової системи та механізмів: сприйняття, реакції, переключення [2, с. 177].

Поділяємо думку О. Блінова, який наголошує на необхідності використання тренінгу в освітньому процесі, зокрема, вправ на увагу, уяву, імпровізацію, фантазію, завдяки яким формуватимуться необхідні особистісні та професійні якості в май-

бутнього актора [3, с. 301]. Саме акторський тренінг, на переконання В. Горянського, В. Штефюк, є фундаментальним у вихованні сучасного й універсального актора, адже допомагає здобувачам вищої освіти пізнати й ідентифікувати творчі можливості, виявити свою індивідуальність, генерувати творчі ідеї. Науковці зауважують, що завдяки систематичності його проведення можна згрупувати, дисциплінувати, спрямувати на творчі пошуки, зосередити студентів на вдосконаленні та розвитку елементів акторської техніки [16, с. 78]. З огляду на це А. Коленко рекомендує у фаховій підготовці майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно впроваджувати спецкурси «Тренінг словесної взаємодії», «Тренінг виконавської майстерності актора», які здатні активізувати навчально-пізнавальну діяльність здобувачів вищої освіти [8, с. 17].

Розглянемо методичні особливості використання тренінгу в професійній підготовці майбутніх акторів. На переконання Л. Ванюги, С. Калаур, тренінг обов'язково має містити такі аспекти:

- сукупність знань про взаємозв'язки компонентів сценічного образу;
- систему методів проблемного та дослідницького, ігрового характеру;
- ставлення до форми сценічного образу як засобу вираження ідейного змісту;
- систему художньо-педагогічних завдань, реалізація яких допомагає виразити життєвий досвід;
- надання важливого значення самостійній роботі студентів над твором для формування та розвитку вміння застосовувати знання в незнайомій ситуації;
- навчання майстерності створювати сценічний образ;
- цілісне вирішення художніх завдань з метою створення сценічної події [7, с. 109–110].

Для формування професійного спілкування майбутніх акторів Г. Локарева, Н. Стадніченко пропонують використовувати психофізичний тренінг, вправи якого допоможуть сформувати здібності, необхідні для подальшого професійного становлення. Науковці зауважують, що тренінгові вправи обов'язково мають складатися з мотивованих дій, які допоможуть у вирішенні педагогічних завдань, але рівень складності вправ тренінгу має відповідати рівню знань і умінь студентів [10, с. 130].

Для нашого дослідження важливими є методичні рекомендації щодо проведення психофізичного тренінгу з майбутніми акторами, запропоновані В. Баранюком, О. Сорокою:

- проведення перших тренінгових занять у вигляді комплексів ритмічної гімнастики;
- адаптивний характер комплексів гімнастики;

- проведення через певний час комплексів ритмічної гімнастики в підготовчій частині та на початку основної частини тренінгового заняття;

- відведення часу на кожному занятті для вивчення програмних вправ із пластичного виховання;

- поступове додавання до занять із психофізичного тренінгу пластичних етюдів;

- програвання студентами вигаданих образів у запропонованих обставинах;

- використання пластичних етюдів, спрямованих на розвиток органів чуття, почуттів та якостей, жестів, уваги, зорової пам'яті, імпровізації;

- використання технік імпровізації (релаксації та усвідомлення власного тіла) [14, с. 45].

Для розвитку та формування в здобувачів вищої освіти сценічного руху Н. Ігнат'єва вважає за доцільне використовувати два напрями проведення тренінгу – фізичний та психофізичний, які дадуть можливість осмислити необхідність виконання вправ, зрозуміти сутність умінь і навичок, які засвоюються. Завдяки фізичному тренінгу студенти покращуватимуть свою фізичну форму й розвиватимуть систему пластичних якостей, таких як координація рухів, гнучкість, сила м'язів, швидкість реакції, рухливість суглобів, м'язова свобода. Дослідниця підкреслює важливість фізичного тренінгу для професійної підготовки майбутніх акторів, оскільки завдяки йому студенти зможуть підготувати тіло до виконання різного роду пластичних завдань, трюків. Психофізичний тренінг також є важливий у професійній підготовці, адже, на думку вченої, допомагає сформувати в майбутніх фахівців вміння свідомо керувати тілом, володіти ним, реагувати у відповідь на думки, а також розвиває образне мислення, почуття партнера та дистанції, вміння фіксувати рухи, перебувати в просторі [4, с. 141–142].

Поділяємо думку О. Кривошеєвої стосовно необхідності використання ігрового тренінгу в професійній підготовці майбутнього актора, який дослідниця трактує як активну педагогічну технологію, що має імпровізаційний характер діяльності та сприяє удосконаленню акторського психофізичного апарату. Погоджуємося з науковицею в тому, що саме ігровий тренінг допомагає майбутнім акторам розвивати творчу інтуїцію, свободу реакцій, сприйняття, адже потребує від здобувачів вищої освіти володіння вмінням одночасно включатися в реальну й уявну ситуацію. О. Кривошеєва зазначає, що ігровий тренінг передбачає використання комплексу вправ на імпровізацію, які допомагають розвинути спонтанність, встановити взаємозв'язок між словом і дією [9, с. 63–64, 70].

Для нашого дослідження викликають зацікавлення педагогічні умови формування професій-

них навичок у майбутніх акторів засобами тренінгових технологій, запропоновані О. Біновим:

- відповідність завдань тренінгу професійним потребам і вимогам;
- поступовість освоєння тренінгів, від простих до більш складних;
- постановка ігрових, творчих завдань під час тренінгу;
- точне окреслення професійних вимог;
- відповідність змісту тренінгів професійним, педагогічним вимогам [3, с. 302].

Варто наголосити на тому, що тренінг є не тільки формою групової роботи, яка передбачає активну співпрацю та взаємодію, але й ефективною індивідуальною формою, завдяки якій майбутні фахівці театру зможуть розкрити свій потенціал, здібності, особистісні якості, шляхом використання психотехнік і постійного тренування психофізичного апарату [2, с. 177].

Удосконалення мистецької освіти, пов'язане із застосуванням інноваційних технологій в освітньому процесі, потребує нових підходів до оцінювання готовності майбутніх акторів до професійної діяльності. Вважаємо, що завдяки участі в тренінгах буде забезпечена готовність студентів до професійної діяльності, яку Т. Танько трактує як суб'єктивний стан особистості, який полягає у здатності, підготовленості, прагненні виконувати певну професійну діяльність [15, с. 16].

Зокрема, О. Кривошеєва визначає такі компоненти готовності: мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-ігровий, особистісно-професійний. Охарактеризуємо їх детальніше. Мотиваційний компонент – визначальний компонент, який передбачає позитивне ставлення до вибраної професії, прагнення займатися акторською діяльністю й досягати успіху, потребу в самовираженні та спілкуванні, усвідомлення необхідності засвоювати знання та формувати практичні

вміння й навички для відмінного виконання акторських завдань.

Когнітивний компонент є основою для виконання акторських завдань, оскільки характеризується засвоєнням знань у галузі театрального мистецтва, зокрема, з історії театру, акторської майстерності, психології мистецтва, історії костюму, теорії вокального мистецтва. Діяльнісно-ігровий компонент спрямований на формування вмінь і навичок акторської майстерності та передбачає здатність до створення власного ігрового стану, креативності, імпровізації, взаємодії з партнерами. Цей компонент є результатом готовності, оскільки визначає здатність актора перетворювати ідеї у сценічну дію.

Особистісно-професійний компонент характеризується сукупністю особистісних характеристик, якостей, які допоможуть реалізуватися майбутнім акторам у професійній діяльності. До таких якостей варто віднести здатність до емпатії, рефлексії, концентрації уваги, саморегуляції. Підтримуємо думку О. Кривошеєвої в тому, що зазначені компоненти готовності до професійної діяльності є взаємопов'язаними, взаємообумовленими та мають інтегративний характер [9, с. 84–86].

Висновки та перспективи подальших розробок у цьому напрямі. Отже, у процесі дослідження можна зробити висновок, що тренінг є важливою технологією для підготовки високопрофесійних акторів, адже розвиває фізичні та психічні якості, творчість, дає можливість самовиразитися, проявити свої почуття через дії, розвиває комунікативні здібності, а тому потребує обов'язкового впровадження в освітній процес закладів вищої освіти.

Наше дослідження не вичерпує усіх аспектів окресленої проблеми, перспективи подальших наукових розвідок убачаємо у вивченні проблеми формування творчого потенціалу майбутніх акторів у процесі професійної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко П. М., Берелет Л. І., Берелет В. І., Шинкарук І. В., Данчук Л. І. Мистецько-педагогічні технології під час професійної підготовки майбутніх акторів. *Achievements and prospects of modern scientific research : the 3rd International scientific and practical conference*. 2021. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/32277/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%A1%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5.pdf> (дата звернення: 21.10.2024).
2. Биченко Н. Технологія навчання майбутніх акторів театру. *Наукові записки. Серія «Мистецтвознавство»*. 2017. № 1. Вип. 36. С. 173–179.
3. Бінов О. Умови формування техніки імпровізації у майбутніх акторів в процесі професійної підготовки. *Молодь наука – 2017*. 2017. Т. 1. С. 301–302.
4. Ігнат'єва Н. М. Тренінг у процесі занять із сценічного руху. *Культура України*. 2022. № 76. С. 139–143.
5. Кабанова І. Г. Досвід підготовки майбутніх акторів в умовах дистанційного навчання. *Культурологічний альманах*. 2024. Вип. 1 (9). С. 317–325.
6. Калаур С. М., Сорока О. В. Використання тренінгових технологій у професійній підготовці майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності. *Psychology and pedagogy as a science of formation*

and development of modern personality : conference proceedings, December 27–28, 2019. Wloclawek, Poland : Izdavnica “Baltija Publishing”, 2019. С. 63–66.

7. Калаур С., Ванюга Л. Методичні аспекти використання тренінгових технологій під час професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка*. № 1 (7). 2024. С. 104–114.
8. Коленко А. В. Формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2019. 22 с.
9. Кривошеєва О. В. Організаційно-педагогічні умови використання ігрового тренінгу в професійній підготовці майбутнього актора : дис. на здобуття наукового ступеня доктора філософії : 015. Запоріжжя, 2024. 300 с.
10. Локарева Г. В., Стадніченко Н. В. Проблеми формування професійного спілкування майбутніх акторів. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 2 (18). С. 127–131.
11. Маньковська О. Ю. Формування сценічної майстерності майбутніх акторів як наукова проблема: аналітичний огляд. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія «Педагогічні науки». 2019. Вип. 3. С. 161–167.
12. Набатов С. М. Професійна підготовка майбутніх фахівців театрального мистецтва у США: сучасні та історичні аспекти університетної освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія «Педагогічні науки: реалії та перспективи». 2020. Вип. 78. С. 158–163.
13. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 21.10.2024).
14. Сорока О., Баранюк В. Особливості професійної підготовки майбутніх акторів засобами психологічного тренінгу. *Молодь і ринок*. 2024. № 1 (221). С. 42–47.
15. Танько Т. П. Теорія та практика музично-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів у педагогічних університетах : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора пед. наук : 13.00.04. Харків, 2004. 41 с.
16. Штефюк В. Д., Горянський В. В. Акторський тренінг як ефективна форма підготовки сучасного актора. *Сценічне мистецтво: сучасна лексика та форматворчі процеси*. 2022. С. 76–79.

REFERENCES

1. Avramenko, P.M., Berelet, L.I., Berelet, V.I., Shynkaruk, I.V., Danchuk, L.I. (2021). Mystetsko-pedahohichni tekhnolohii pid chas profesiinnoi pidhotovky maibutnikh aktoriv [Artistic and pedagogical technologies during the professional training of future actors]. Achievements and prospects of modern scientific research: the 3rd International scientific and practical conference. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/32277/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%A1%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5.pdf> (date of access: 21.10.2024).
2. Bychenko, N. (2017). Tekhnolohiia navchannia maibutnikh aktoriv teatru [Technology of training future theater actors]. *Naukovi zapysky. Seriiia “Mystetstvosnavstvo”*. Vol. 1. Issue 36. P. 173–179.
3. Blinov, O. (2017). Umovy formuvannia tekhniki improvizatsii u maibutnikh aktoriv v protsesi profesiinnoi pidhotovky [Conditions of formation of improvisation technique in future actors in the process of professional training]. *Molod nauka – 2017*. Vol. 1. P. 301–302.
4. Ihnatieva, N.M. (2022). Treninh u protsesi zaniat iz stsenichnoho rukhu [Training in the process of stage movement classes]. *Kultura Ukrainy*. Vol. 76. P. 139–143.
5. Kabanova, I.H. (2024). Dosvid pidhotovky maibutnikh aktoriv v umovakh dystantsiinoho navchannia [The experience of training future actors in the conditions of distance learning]. *Kulturolohichniy almanakh*. Issue 1 (9). P. 317–325.
6. Kalaur, S.M., Soroka, O.V. (2019). Vykorystannia treninhovykh tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh menedzheriv sotsiokulturnoi diialnosti [The use of training technologies in the professional training of future managers of socio-cultural activities]. *Psychology and pedagogy as a science of formation and development of modern personality: conference proceedings, December 27–28, 2019*. Wloclawek, Poland: Izdavnica “Baltija Publishing”. P. 63–66.
7. Kalaur, S., Vanuiha, L. (2024). Metodichni aspekty vykorystannia treninhovykh tekhnolohii pid chas profesiinnoi pidhotovky zdobuvachiv mystetskykh spetsialnostei [Methodical aspects of the use of training technologies during the professional training of students of art specialties]. *Humanitarni studii: istoriia ta pedahohika*. Vol. 1 (7). P. 104–114.
8. Kolenko, A.V. (2019). Formuvannia vykonavskoi maisternosti maibutnikh bakalavriv z aktorskoho mystetstva dramatychnoho teatru i kino u fakhovii pidhotovtsi [Formation of performance skills of future

- bachelors in the acting art of dramatic theater and cinema in professional training]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv. 22 p.
9. Kryvosheieva, O.V. (2024). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy vykorystannia ihrovoho treninhu v profesiinii pidhotovtsi maibutnoho aktora [Organizational and pedagogical conditions for the use of game training in the professional training of a future actor]. Doctor's thesis. Zaporizhzhia. 300 p.
 10. Lokarieva, H.V., Stadnichenko, N.V. (2012). Problemy formuvannia profesiinoho spilkuvannia maibutnikh aktoriv [Problems of the formation of professional communication of future actors]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*. Vol. 2 (18). P. 127–131.
 11. Mankovska, O.Yu. (2019). Formuvannia stsenichnoi maisternosti maibutnikh aktoriv yak naukova problema: analitychnyi ohliad [Formation of stage skills of future actors as a scientific problem: analytical review]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seriiia "Pedahohichni nauky"*. Issue 3. P. 161–167.
 12. Nabatov, S.M. (2020). Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv teatralnoho mystetstva u SShA: suchasni ta istorychni aspekty universytetnoi osvity [Professional training of future theatrical art specialists in the USA: modern and historical aspects of university education]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriiia "Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy"*. Issue 78. P. 158–163.
 13. Pro osvitu [On education] (2017). *Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (date of access: 21.10.2024).
 14. Soroka, O., Baraniuk, V. (2024). Osoblyvosti profesiinoy pidhotovky maibutnikh aktoriv zasobamy psykho-fizychnoho treninhu [Peculiarities of professional training of future actors by means of psychophysical training]. *Molod i rynek*. Vol. 1 (221). P. 42–47.
 15. Tanko, T. P. (2004). Teoriiia ta praktyka muzychno-pedahohichnoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh zakladiv u pedahohichnykh universytetakh [Theory and practice of music-pedagogical training of future teachers of preschool institutions in pedagogical universities]. Extended abstract of Doctor's thesis. Kharkiv. 41 p.
 16. Shtefiuk, V.D., Horianskyi, V.V. (2022). Aktorskyi treninh yak efektyvna forma pidhotovky suchasnoho aktora [Actor training as an effective form of preparation of a modern actor]. *Stsenichne mystetstvo: suchasna leksyka ta formotvorchi protsesy*. P. 76–79.